

BOEKBESPREKINGS

BOOK REVIEWS

KRIJGSGEVANGENSCHAP VAN
L.C. RUIJSSENAERS 1899 – 1902.

Geredigeer en geannoteer deur O.J.O. Ferreira.
Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing, Pretoria,
1977. 238 bladsye, foto's, sketse, kaarte, bronnelys
en register. Prys R8,00.

Krygsgeskiedenis omvat meer as 'n blote verhaal van slagvelde en bevelvoerders, van strategië en taktiek en die uitvoering daarvan. Die hele terrein van oorloë in hul fynste besonderhede lê binne die veld daarvan. Om daardie rede hoort die geskiedenis van krygsgevangenskap ook tuis in die historiografie van die krygsgeskiedenis en vorm hierdie boek 'n belangrike bydrae tot ons kennis oor die Tweede Vryheidsoorlog.

Leendert Corstiaan Ruijsseenaers (1874–1954) was 'n Hollander van geboorte wat in 1899 na Suid-Afrika gekom en hom in Pretoria gevestig het. Dit was op die vooraand van die dreigende oorlog tussen die Zuid-Afrikaansche Republiek en die Britse Ryk. Die jong immigrant het homself spoedig aangesluit by die Hollanderkorps, wat aan die einde van September 1899 in Pretoria gestig is. Minder as 'n week later het daardie korps na die Natalse grens vertrek en op 13 Oktober is die grens oorgesteek. Agt dae later was Ruijsseenaers saam met die Hollanderkorps gewikkel in die geveg by Elandslaagte. Die Transvaalse magte moes die slagveld prysgee en hy was een van die bykans 300 soldate wat 'n krygsgevangene van die Britte geword het. Die hele groep is na Durban geneem, van daar per skip na Simonsbaai waar hulle vir weke op transportskepe in die see of in 'n kamp op land aangehou is, en eindelijk na St Helena-eiland waar Ruijsseenaers tot in Julie 1902 aangehou is, voor hy na Nederland gerepatrieer is.

Terwyl hy op St Helena-eiland was, het Ruijsse-

naers aan 'n herinnering oor sy avonture begin skryf. Sy doel was om dit vir sy naasbestandes op te teken, "opdat U allen een kleine voorstelling kunt krijgen van ons leven op die rotsen". Hy vertel in hierdie herinnering van die voorspel tot die oorlog, van die Hollanderkorps en die vroeë dae op die Natalse front, van die slag van Elandslaagte van die verplasing van die krygsgevangenes van Elandslaagte oor Durban na Simonsbaai, van die lewe op die skepe en in die kamp daar, en dan van die krygsgevangenskap op St Helena self.

Die publikasie van hierdie herinneringskrif is op lofwaardige wyse gedoen. Die teks self is ryklik voorsien van verduidelikende voetnote, terwyl die skrywer, die manuskrip en die gebeurde wat in die herinnering behandel word in 'n deeglike inleiding bekend gestel word. In bylae word daar kort biografiese besonderhede van al die lede van die Afdeling Velddiens van die Hollanderkorps verskaf, word 'n lys van die Boerekrygsgevangenes wat op St Helena dood is, weergegee en word daar kortliks gekyk na die deelname van Nederlanders aan die Tweede Vryheidsoorlog na ontbinding van die Hollanderkorps. Netjiese kaarte dra by tot die verstaanbaarheid van die beskrywing en die afdrucke van sketse van Eric Mayer tesame met die foto's skerp die beeld van tydsomstandighede duidelik by die leser in. Dit alleen maak die besit van die boek die moeite werd.

Hoewel Ruijsseenaers se herinneringe nie die eerste oor die krygsgevangenes op St Helena is wat gepuliseer is nie, vorm hierdie boek 'n belangrike bydrae tot die historiografie van daardie tydperk en moet die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing en mnr O.J.O. Ferreira gelukgewens word met hul aanbieding van hul sesde werk in die reeks bronnepublikasies.

J.E.H. Grobler